

**Gemeente
Amsterdam**

Natuurwaardenonderzoek Centrumeiland IJburg

A. Blokker
Team Leefomgeving, Ruimte en Duurzaamheid
Juni 2016

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders.....	7
4. Inventarisatie	11
5. Natuurbeschermingswet en soortbescherming	14
Bijlage 1: Kansen.....	16

1. Samenvatting en conclusies

Voor IJburg Centrumeiland, het eerste eiland van de tweede fase, is een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht. De uitwerkingsplanprocedure start medio 2016. Hiervoor is het voorliggende natuurwaardenonderzoek verricht. Hierbij is de status van het gebied geïventariseerd en is vastgesteld welke beschermde plant- en diersoorten voorkomen. In dit onderzoek is dus nagegaan of vanuit de Flora- en faunawet consequenties zijn voor het onderzoeksgebied en met welke soorten er rekening moet worden gehouden bij de geplande ruimtelijke ingrepen.

Soortbescherming:

- Hierbij is onder andere gekeken naar de aanwezigheid van de rugstreeppad. Deze soort is niet aangetroffen tijdens de verschillende onderzoeksrondes.
- Tevens is gekeken naar verblijfplaatsen van vogels waarvan het nest het gehele jaar rond is beschermd en naar de nesten van algemene broedvogels. In het onderzoeksgebied zijn geen vogels waargenomen waarvan het nest het gehele jaar rond is beschermd. In het onderzoeksgebied zijn wel nesten van de oeverwaluw, de kleine plevier, de bontbekplevier en de visdief aangetroffen. Deze nesten zijn slechts in de broedperiode (april- augustus) beschermd.
- Er is geen onderzoek verricht naar vissen. De oeverzone wordt namelijk slechts in de droge zone bewerkt.
- Zoogdier zijn niet aangetroffen en worden hier ook niet verwacht.
- Verder zijn er geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

Gebiedsbescherming en (gemeentelijk)beleid:

- Het onderzoeksgebied grenst direct aan een Natura 2000 gebied en ligt in de nabijheid van de NNN (Natuur Netwerk Nederland). Hiervoor is een Milieu Effect Rapportage (MER) verricht (Plan- en besluit MER IJburg 2e fase, 2008).
- Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in de Hoofdgroenstructuur
- Het onderzoeksgebied bevindt zich eveneens niet in de Ecologische structuur van Amsterdam.

2. Inleiding

Het project

Voor IJburg Centrumeiland, het eerste eiland van de tweede fase, is een onherroepelijk bestemmingsplan van kracht en zijn een aantal ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Deze ontwikkelingen voorzien voornamelijk in de uitvoering van grondwerkzaamheden, de aanleg van infrastructuur en de bouw van woningen en voorzieningen. In dit natuurwaardenonderzoek is onderzocht welke consequenties de Flora- en faunawet heeft voor de uitvoering van de geplande werkzaamheden binnen dit onderzoeksgebied.

Werkwijze

In de tweede week van mei en in de eerste week van juni 2016 is veldonderzoek verricht in het onderzoeksgebied. Op basis van de uit het veld vergaarde informatie is deze rapportage tot stand gekomen.

Eerder onderzoek en bestaande gegevens

Er is eerder onderzoek in dit gebied gedaan door:

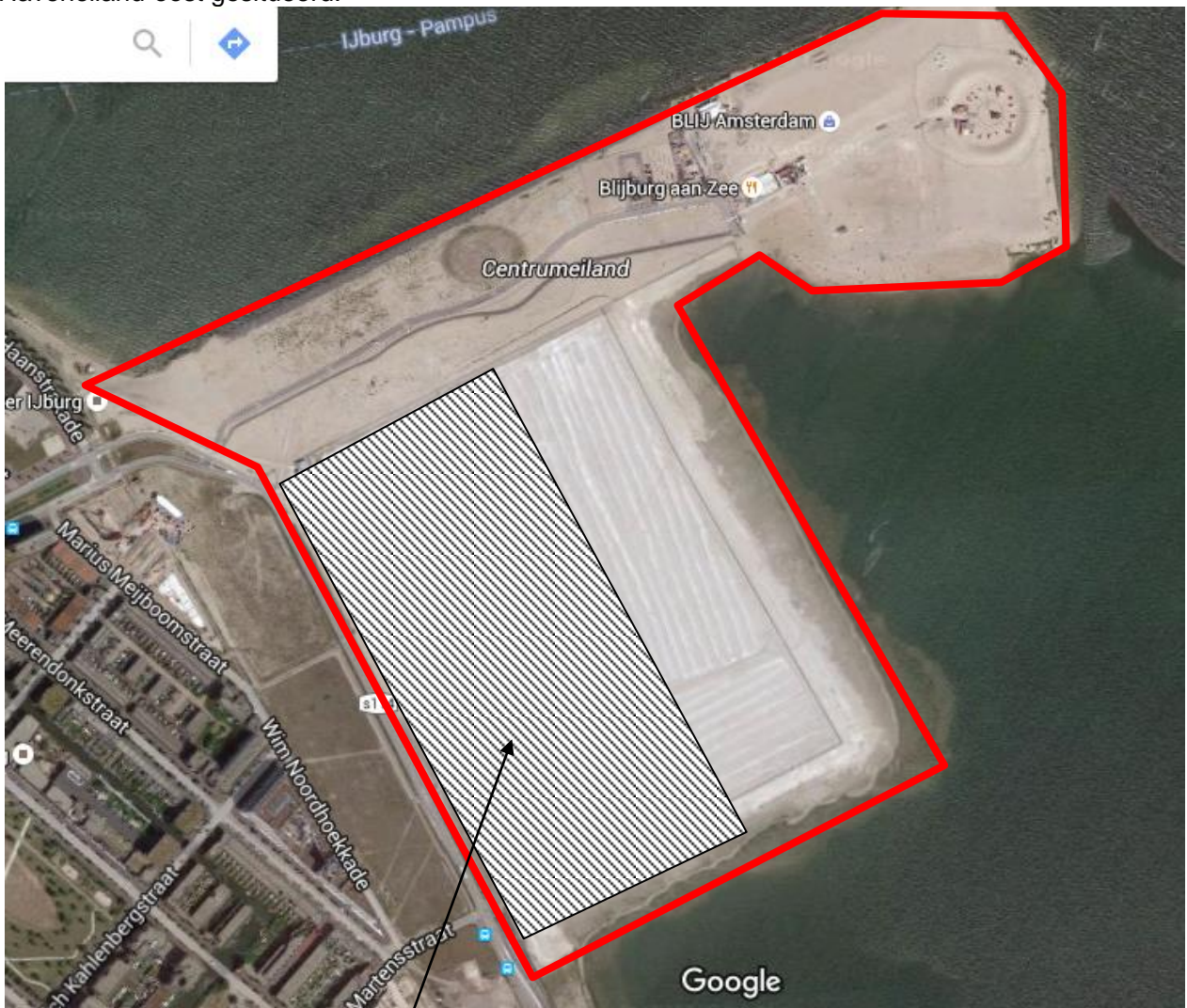
- SOVON; Kwalificerende soorten watervogels in Vogelrichtlijngebied IJmeer en Markermeer/IJmeer, juni 2006
- DRO; Natuurtoets IJburg tweede fase; maart 2007
- IB en Projectbureau IJburg; Plan- en besluit MER IJburg 2e fase; augustus 2008
- IB; Ecologisch werkprotocol W. Noordhoekgracht en surfstrand; april 2016
- Overwinterende watervogels rondom IJburg in 2015/16

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïnventariseerd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. De soortgroepen waarvan de gegevens zijn bijgehouden zijn zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Recente presentaties van inventarisaties van beschermde soorten zijn te vinden op <http://www.flora-fauna.amsterdam.nl>.

Tevens is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd.

Het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt in stadsdeel Oost te Amsterdam en is grofweg ten noorden van IJburg Haveneiland-oost gesitueerd.

Alles binnen het rode kader is onderzocht.

Binnen het gearceerde kader werden al werkzaamheden verricht tijdens het onderzoek.

Zie de onderstaande afbeeldingen voor de huidige en de toekomstige situatie van het onderzoeksgebied.

Huidige en toekomstige situatie onderzoeksgebied

3. Kaders

3.1 Wettelijk kader algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op mogelijke toepasbaarheid van het vigerende natuurbeleid in het onderzoeksgebied. Het gaat dan vooral over de toepassing van de twee richtlijnen van het Europese natuurbeleid; de Habitat- en de Vogelrichtlijn en relevante relaties met de Flora- en faunawet, welke in 2002 van kracht is geworden. Het onderzoeksgebied wordt niet gerekend tot de door het rijk aangewezen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Toetsing aan het natuurbeleid vindt in dit rapport derhalve plaats aan de hand van de in de Flora- en faunawet opgenomen planten- en diersoorten en alle rode lijst soorten.

Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000)

Het onderzoeksgebied maakt geen deel uit van de Europese ecologische hoofdstructuur (Natura 2000) maar het grenst hier wel direct aan.

Vogelrichtlijngebieden of Speciale Beschermingszones zoals bedoeld in de Europese Vogelrichtlijn (nu geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998) en Habitatrichtlijngebieden grenzen eveneens direct aan het onderzoeksgebied.

Soortbescherming - Flora- en faunawet:

Artikel 2 behandelt de algemene, voor iedereen geldende zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Lid 2 stelt dat handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat men de nadelige gevolgen voor de natuur kan weten of vermoeden, voorkomen moeten worden. Voor zover die gevolgen niet voorkomen kunnen worden moeten de effecten van die handelingen worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Artikelen 8 tot en met 13 zijn verbodsbepalingen waarin de mogelijk nadelige handelingen worden genoemd. Het betreft zowel evident nadelige handelingen, zoals vernielen van nesten, als indirect nadelige handelingen, zoals aantasting van de leefomstandigheden, verstoring of verontrusting.

Par. 1	<i>Bepalingen betreffende planten op hun groeiplaats</i>
art. 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Par. 2	<i>Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving</i>
art. 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
art. 10	Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
art. 11	Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
art. 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
art. 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren (...) behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort (...) te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren (...) of onder zich te hebben.

Artikel 75 gaat over de mogelijkheden van vrijstelling of ontheffing. Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, ontheffing slechts verleend wanneer, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

Voor een ontheffingsaanvraag voor de soorten uit tabel 3 en voor vogels is een uitgebreide toets nodig. Deze bevat de volgende drie criteria:

- er is geen andere bevredigende oplossing zoals een alternatieve locatie voor de woningbouw;
- er is een dwingende reden van groot openbaar belang;
- doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt ook getoetst op het criterium:

- de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Ontheffing kan voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd.

Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden die betrekking hebben op mitigerende maatregelen of compensatie.

De Flora- en faunawet onderscheidt drie beschermingsregimes en niet beschermde soorten. Voor vogels geldt een apart regime. Globaal is de betekenis als volgt:

Tabel 1	Algemene soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 2	Overige soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen, mits er voor de uitgevoerde activiteiten een gedragscode is afgesproken met het voormalig Ministerie van LNV
Tabel 3	Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn/Bijlage 1 AMvB	Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode.
	Vogels	De nesten van vogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd. Als de werkzaamheden echter buiten het broedseizoen plaatsvinden is er geen ontheffing nodig, voor soorten met 'vaste rust- of verblijfplaatsen', zoals verschillende soorten roofvogels en uilen is het hele jaar een ontheffing nodig
	Niet beschermde soorten	Voor alle soorten geldt de zorgplicht; Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bestendig beheer en onderhoud wil zeggen, dat de activiteiten bestaan uit de *voortzetting* van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie

3.2 Beleidskader

Natuur Netwerk Nederland (NNN): Rijks- en Provinciaal beleid

De NNN is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De NNN moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Het onderzoeksgebied ligt in de nabije omgeving van de NNN.

Hoofdgroenstructuur: gemeentelijk beleid

In de structuurvisie van de gemeente Amsterdam wordt een aantal groengebieden planologisch beschermd. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie worden voorgelegd. Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in de Hoofdgroenstructuur (HGS).

Overzichtkaart Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie Amsterdam)

Ecologische visie Amsterdam: gemeentelijk beleid

Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in de Ecologische structuur van Amsterdam.

Ecologische structuur in Oost

Het beleidsuitgangspunt van de Ecologische visie van Amsterdam betreft; “de ecologische hoofdstructuur wordt gerespecteerd, knelpunten worden aangepakt en voor wijzigingen is, vergelijkbaar met de hoofdgroenstructuur, een besluit van de gemeenteraad nodig.”

Gedragscode Amsterdam

Begin 2010 is de ‘Amsterdamse gedragscode’ goedgekeurd door het voormalige ministerie van LNV. De gedragscode is geldig vanaf 18 december 2009 tot en met half december 2016. In de gedragscode zijn voorzorgsmaatregelen beschreven die erop gericht zijn de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten die binnen haar gemeentegrenzen voorkomen, bij het uitvoeren van werkzaamheden te handhaven dan wel te versterken. De gedragscode kan worden toegepast bij bestendig beheer en onderhoud. Voor soorten uit Tabel 2 en deels Tabel 3 is bij naleving van de gedragscode geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Nieuwe Natuurwet

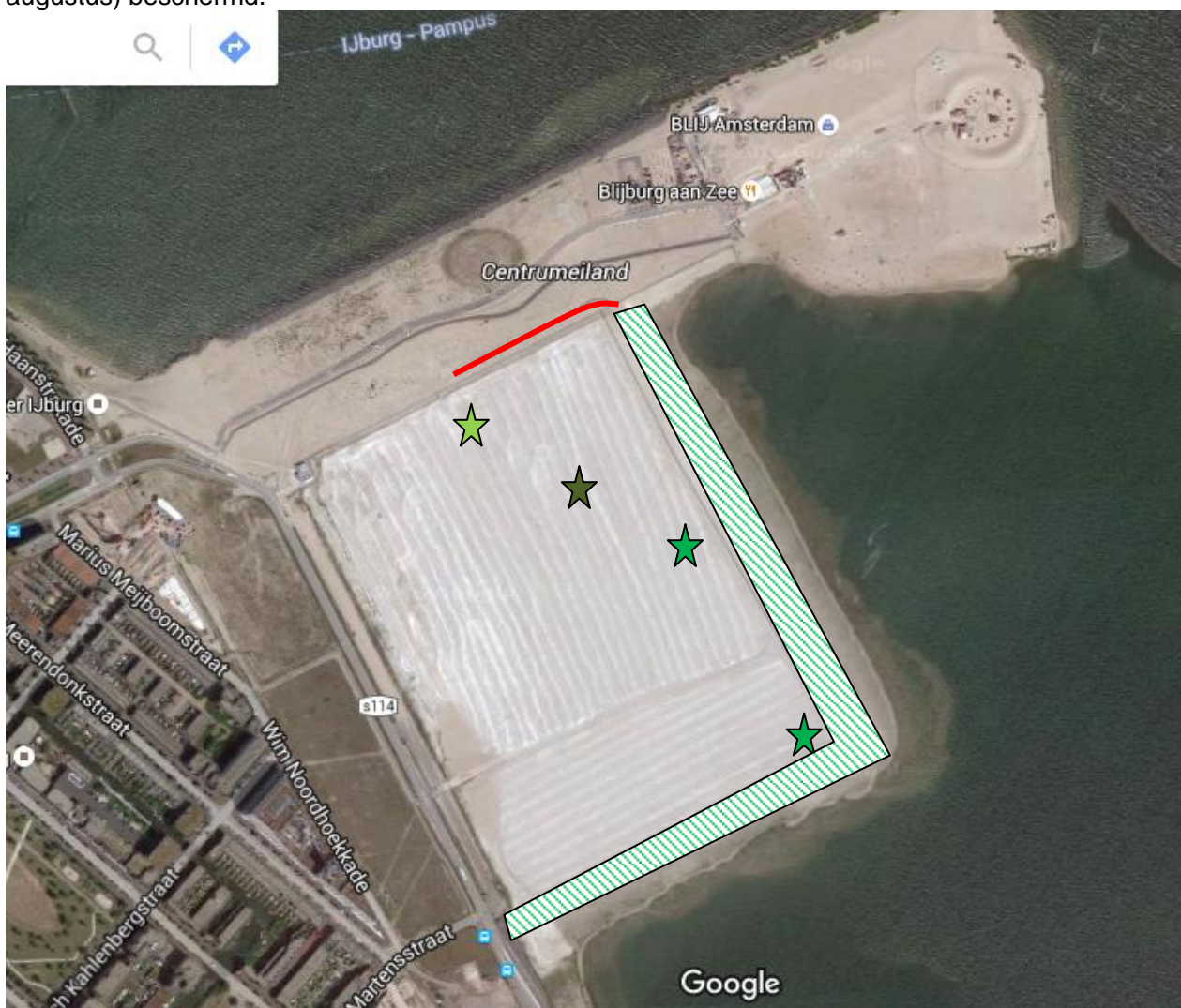
Met ingang van januari 2017 zal de nieuwe Natuurwet/ Wet Natuurbescherming inwerking treden. Dit betreft een integratie en naar zeggen vereenvoudiging van de huidige natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet 2002, Boswet 1961). Vergunnings- en ontheffingstrajecten worden geïntegreerd in de nieuwe Omgevingswet, welke naar alle waarschijnlijkheid in 2018 in werking zal treden.

4. Inventarisatie

Voor het natuurwaardenonderzoek is gebruik gemaakt van actuele flora- en faunagegevens uit de Ecologische Atlas van Amsterdam, inventarisatiegegevens van Martin Melchers, de NDFF, de eerder verrichte onderzoeken en kennis van de locatie. Een veldverkenning heeft plaatsgevonden in de tweede week van mei en in de eerste week van juni.

Aangetroffen vogelsoorten

In het gehele onderzoeksgebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen. In het onderzoeksgebied zijn wel nesten van de oeverwaluw, de kleine plevier, de bontbekplevier en de visdief waargenomen. Deze nesten zijn slechts in de broedperiode (Indicatie broedperiode: april-augustus) beschermd.

 Nestgaten van oeverzwaluwen in geul achter skatepark

 Strook onderzocht door Martin Melchers: meerdere nesten van kleine plevier aanwezig

 Nest van kleine plevier

 Nest van visdief (met dwergeitje)

★ Nest van bontbekplevier

In de bomen (wilgenopslag) zijn geen nesten van vogels waargenomen. Tijdens het eerste veldbezoek werd één nestgat van de oeverwaluwand bij het surfstrandje gebruikt;

Tijdens het tweede veldbezoek was dit nestgat door neerslag en erosie verdwenen.

De door de Wilde Stad (film) gegraven oeverwaluwand aan de noordwestzijde wordt niet gebruikt. Deze wand is vermoedelijk niet steil genoeg.

Rugstreepadden

Deze soort is niet aangetroffen tijdens de verschillende onderzoeksrondes. Op de zandvlakte blijft bij neerslag geen water staan dus geschikte voorplantingspoeltjes waren afwezig. Ook in de oeverzones zijn geen larven van de rugstreepad en/of roepende mannetjes aangetroffen.

Vissen

Er is geen onderzoek uitgevoerd naar vissen. De oever wordt namelijk slechts in de droge zone bewerkt.

Zoogdieren

Voor zoogdieren is het onderzoeksgebied ongeschikt door de hoofdzakelijk zandige eigenschap van het gebied.

5. Natuurbeschermingswet en soortbescherming

5.1 Gebiedsbescherming

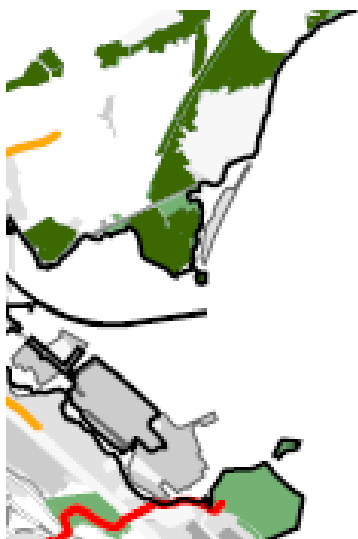
Het Natura 2000 gebied Markermeer IJmeer grenst direct aan het onderzoeksgebied. Zie het onderstaande kaartje voor de locatie van dit Natura 2000 gebied.

Natura2000 gebied grenst direct aan het onderzoeksgebied

Externe werking van het plan op dit Natura 2000 en de NNN is onderzocht in de MER.

De NNN ligt in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied.

De NNN (licht en donkergroen) ligt in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied

Externe werking van het plan op deze NNN gebieden is onderzocht in de MER.

5.2 Soortbescherming

Broedvogels

Voor de aangetroffen nesten van de oeverzwaluw, de bontbekplevier, de kleine plevier en de visdief geldt dat deze gedurende de broedtijd zijn beschermd maar daarbuiten niet. De visdief en de bontbekplevier staan wel op de Rode Lijst in de categorie KW:

KW Kwetsbare soorten
Soorten die zijn afgenomen en vrij tot zeer zeldzaam zijn en soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en vrij zeldzaam zijn.

Dit heeft geen consequenties voor de beschermde status maar wel wordt aanbevolen om in de toekomstige inrichting van de tweede fase van IJburg geschikt biotoop in te richten voor deze soorten. Het nest van de bontbekplevier valt in categorie 5 van de Flora- en Faunawet wat inhoudt dat er voldoende alternatieve broedlocaties in de nabije omgeving aanwezig moeten zijn om het nest na de broedtijd zonder ontheffing te mogen verwijderen. Er is voldoende alternatief aanwezig.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermde, geldt de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

Conclusie

Soortbescherming:

Tijdens het broedseizoen moet rekening worden gehouden met de aanwezige broedvogels. De nesten van deze vogels zijn in de broedperiode beschermd. Verstoring en vernieling van deze nesten betreft een overtreding van de Flora- en faunawet.

Gebiedsbescherming en (gemeentelijk)beleid:

Het onderzoeksgebied grenst direct aan een Natura 2000 gebied en ligt in de nabijheid van de NNN (Natuur Netwerk Nederland). Hiervoor is een Milieu Effect Rapportage (MER) verricht (Plan- en besluit MER IJburg 2e fase, 2008).

Het onderzoeksgebied bevindt zich niet in de Hoofdgroenstructuur en het onderzoeksgebied bevindt zich eveneens niet in de Ecologische structuur van Amsterdam.

